

*завідувач відділу теорії та методології гуманітарної освіти
Інституту вищої освіти НАГІН України, д.пед.н., проф.*

ВІД ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРЕСИ ДО МЕДІАОСВІТИ: ВЕКТОРИ УКРАЇНСЬКОГО РОЗВИТКУ

Анотація. Теоретичні концепції та моделі явища, котре сьогодні визначається як медіаосвіта, нині розробляють педагоги, журналісти, мистецтвознавці, соціальні педагоги, психологи, фахівці інших галузей знань, що засвідчує міжгалузевий і сталий інтерес до медіаосвіти та її блискучі перспективи на майбутнє. Медіаосвіта в Україні розвивається за трьома векторами: журналістському, медіаосвітньому, медіапсихологічному.

Ключові слова: педагогічна журналістика, медіаосвіта, медіапедагогіка, вдосконалення професійної освіти, медіадидактика, медіаосвітні технології, вектори розвитку.

Аннотация. Теоретические концепции и модели явления, которое сегодня определяется как медиаобразование, ныне разрабатывают педагоги, журналисты, искусствоведы, социальные педагоги, психологи, специалисты других отраслей знания, что свидетельствует о межотраслевом и стабильном интересе к медиаобразованию, а также о его блестящих перспективах на будущее. Медиаобразование в Украине развивается по трем векторам: журналистскому, медиаобразовательному, медиапсихологическому.

Ключевые слова: педагогическая журналистика, медиаобразование, медиапедагогика, усовершенствование профессионального образования; медиадидактика, медиаобразовательные технологии, векторы развития.

Напряг «медіаосвіта», що викристалізувався у педагогічній науці провідних країн світу в 60-х роках ХХ століття, покликаний допомогти особистості краще адаптуватися у світі медіакультури, опанувати мову засобів масової інформації, навчити аналізувати медіатексти, сприймати медіа продукт та ін. з тим, щоб ефективно використовувати знання, котрих людина потребує. Набути їх якнайкраще можна через посередництво масових комунікацій, котрі призначені надавати інформацію з різних сторін життя соціуму.

На сьогодні в цивілізаційному проєкті «Медіаосвіта» виділилися три пріоритетних напрями - власне медіаосвіта, медіапедагогіка й медіажурналістика. Зазначимо, що йдеться не тільки про особливості підготовки журналістів, хоча дослідники-журналісткознавці не завжди розрізняють власне *журналістську освіту за медіа-освіту* (Media Education), або *медійну освіту*. На нашу думку, на часі розмежувати ці поняття. Журналістська освіта - це професійна освіта журналістів, підготовка кваліфікованих кадрів для медіаіндустрії, які б фахово працювали у засобах масової інформації. ! перенесення методичного досвіду підготовки фахових працівників ЗМІ в інші заклади освіти, на інші її рівні засвідчує наявність **журналістського вектора** української медіаосвіти.

Медіаосвіта як процес розвитку й саморозвитку особистості на матеріалах та за допомогою засобів масової комунікації покликана формувати культуру комунікації, уміння усвідомлено сприймати, критично осмислювати, інтерпретувати медіатексти з метою розширення загальних, соціокультурних та професійно значущих знань, комунікативних та творчих здібностей. Як бачимо, цей напряг тягнє до педагогіки, до виховних аспектів, що завідує **медіапедагогічний вектор** розвитку української медіаосвіти.

Нині медіаосвіту умовно поділяють на два великих блоки: це - масова медіаосвіта (яка має бути безперервною, як наполягає більшість медіапедагогів) і професійна медіаосвіта (вишівська). Кожний із цих блоків знаходить свій відбиток у напрямках медіаосвіти, виділених ЮНЕСКО:

1. Медіаосвіта майбутніх професіоналів: журналістів (телебачення, радіо, преса, Інтернет), кінематографістів, редакторів, продюсерів та ін.;

2. Освіта майбутніх педагогів в університетах, педагогічних інститутах, підвищення кваліфікації викладачів вузів і шкіл у рамках курсів з медіакультури;

3. Медіаосвіта як частина загальної освіти школярів і студентів, що навчаються у звичайних школах, середніх спеціальних навчальних закладах, вузах, що, у свою чергу, може бути інтегрованою із традиційними дисциплінами або автономною (спеціальною, факультативною, гуртковою і т.д.);

4. Медіаосвіта в установах додаткової освіти й дозвіллевих центрах (будинках культури, центрах позашкільної роботи, естетичного й художнього виховання, клубах та ін.);

5. Дистанційна медіаосвіта школярів, студентів і дорослих за допомогою телебачення, радіо, мережі Інтернет;

6. Самостійна й безперервна медіаосвіта (яка теоретично може здійснюватися впродовж усього життя людини) [13].

Об'єднавши кілька напрямів медіаосвіти, визначених ЮНЕСКО, А. В. Мінбалеєв і Е. С. Бесова [6] виділяють ще один напрям: допрофесійна медіаосвіта (при установах додаткової освіти й дозвіллевих центрах). На їхню думку, кожен із названих блоків можна представити у вигляді ланцюжків різних щаблів освіти.

Медіапедагоги різних країн теоретичним підґрунтям розвитку медіаосвіти вважають позитивний або ж негативний вплив медіа на розвиток особистості зокрема та суспільства в цілому, що зумовило виокремлення різних підходів, теорій та моделей медіаосвіти. Напевне, такої уваги і піднесення явище, назване медіаосвітою, не набуло, якби не глибинні корені, що занурюються до традицій педагогічної журналістики. І це засвідчують наявні дослідження. Зокрема, у полі зору Л. Ничик перебували праці педагогічного аспекту, де освітянська преса розглядається як впливовий чинник становлення національної педагогіки. Аналіз педагогічних дисертацій з різних аспектів вітчизняної освітянської журналістики дозволив дослідникові зробити такі підсумки: у більшості дисертацій досліджується період другої половини XIX - початку XX століття, їх тематика відтворює актуальні проблеми української педагогіки цього періоду - становлення національної школи, сімейне виховання, виховний ідеал тощо [7].

Інтерес до історії розвитку вітчизняної педагогіки і системи освіти сьогодні надзвичайно великий, про що свідчать наукові праці, монографії з історії педагогіки та з проблем історії преси. Йдеться про медіапедагогіку й чимало дослідників звертають увагу на проблеми національної освіти в історичному аспекті. Особливо це стосується тих періодів в історії України, коли відчувались певні послаблення в імперській антиукраїнській політиці австрійського та російського царату та СРСР. Таким плідним періодом в історії вітчизняної педагогічної преси є кінець XIX - початок XX століття [7]. Більшість сучасних дослідників звертають увагу на тогочасні видання, і це є цілком виправданим. Окреслений період характеризувався зростанням українського руху, який сприяв пробудженню національної самосвідомості народу, формуванню надійного фундаменту для утвердження української нації у світі. У цьому процесі неабияку роль відіграли тогочасні педагогічні видання: часописи "Основа", "Киевская старина", "Учитель", "Українська школа", "Наш лемко", газети "Промінь" та "Каменяр" тощо. Застосо-

вуючи принцип хронології, Л. Ничик зазначає дослідження журналістикознавців у галузі педагогічної преси: шкільні проблеми на сторінках часописів "Основа" (1861-1862) та "Киевская старина" (1882-1906); періодичні видання "Просвіти" в Галичині (1887-1939); справи шкільництва Галичини у газеті "Школьна часопись" (1881-1889); досвід видання часопису "Учитель" (1889-1914); проблема видання шкільних підручників у галицьких педагогічних часописах початку XX століття; проблеми народної освіти на сторінках "Земского сборника Черниговской губернии"; тематична спрямованість, зміст, процес розвитку української педагогічної преси міжреволюційного періоду; діяльність Іларія Карбулицького і функціонування педагогічних видань "Промінь" та "Каменярі" [7].

Ще один приклад. У дисертаційному дослідженні А. В. Пугач на основі матеріалів української педагогічної періодики здійснено цілісний аналіз теоретичних і практичних питань підготовки вчителя до професійної діяльності у 20-х - на початку 30-х років XX століття. Дослідницею систематизовано загальний джерельний масив педагогічних часописів зазначеного періоду, розглянуто історію, етапи становлення та проблематику журналів "Шлях освіти", "Радянська освіта", "Освіта Донбасу", газети "Народний учитель" та ін., проаналізовано педагогічні концепції професійного вдосконалення вчителя, що дискутувалися на сторінках педагогічної преси; розглянуто впровадження психотехнічного підходу і НОП до тогочасної школи як основу педагогічного експериментаторства і науково-дослідної діяльності освітян; виявлено методику вивчення, систематизації і поширення педагогічного досвіду в матеріалах педагогів-кореспондентів і вчителів-методистів, що мав практичне значення для підготовки вчителя; з'ясовано тенденції педагогічних дискусій у пресі як провідного засобу висвітлення і розв'язання шкільних проблем поряд із залученням провідних зарубіжних фахівців. І цей, далеко не повний перелік проаналізованих видань, засвідчує, як багато уваги приділяла громадськість проблемам освіти [9].

Деякі дослідники, наприклад, Т. Е. Денисович [2], справедливо розглядають технологію професійної підготовки журналіста для роботи в освітній сфері, знайомлять із розвитком педагогічної журналістики від початку XIX століття до сучасності, виокремлюють її значущість в освітньому процесі і ставлять за мету навчити майбутніх журналістів навчатися засобами масової інформації формувати громадську думку з питань освіти, сприяти розвитку освітніх потреб громадян, їх ціннісних орієнтацій, а також формуванню єдиного освітнього простору, відкритого сучасному суспільству [2, с. 5].

Т. Денисович наголошує, що засвоїти професійні компетенції можна тільки в професійній діяльності або в процесі її моделювання, що дозволяє студентові поступово опанувати соціальну роль журналіста і особливості роботи в засобах масової інформації, котрі висвітлюють проблеми освіти.

Однак, завдання медіаосвіти значно ширші. Проблеми підготовки журналістів, орієнтованих працювати в ЗМІ педагогічного спрямування, можна вважати одним із її напрямів.

Для вдосконалення професійної освіти, забезпечення її доступності та ефективності, підготовки молоді до життя і діяльності в інформаційному суспільстві сьогодні доцільно враховувати процеси стрімкого інформаційно-технологічного розвитку різних галузей. Для того, щоб навчити студентів різних спеціальностей користуватися інноваційними технологіями, слід сформувати у них уміння управляти потоками інформаційних ресурсів, опанувати комунікаційними технологіями і стратегіями їх використання. Саме медіаосвіта ставить за мету якнайповніше скористатися освітнім і технічно-комунікаційним потенціалом сучасних ЗМК

і є, за визначенням ЮНЕСКО, окремим напрямом освіти, оскільки допомагає людині усвідомити способи використання масової комунікації в суспільстві; аналізувати медіатексти та критично оцінювати запропоновані в них цінності, політичні, соціальні, комерційні та культурні інтереси, а також створювати і ширити через мас-медіа власні медіатексти [13]. У визначеннях ЮНЕСКО (2001 та ін.) медіаосвіту й медіакомпетентність послідовно пов'язують і з розвитком демократичного мислення, і з розвитком громадської відповідальності особистості. Як засвідчують підсумкові документи багатьох міжнародних форумів, де обговорювалися проблеми медіаосвіти, медіапроцес у світі орієнтується на громадянську відповідальність, гуманізм і демократію. Саме медіаосвітні технології, котрі виокремилися в окрему частину педагогіки - медіадидактику, яка розробляє теорію медіаосвіти й навчання, науково обґрунтовує зміст медіаосвіти, вивчає закономірності, принципи, методи й організаційні форми навчання із залученням медіапродуктів та опертям на мас-медіа, - втілюють принципи гуманізації освіти, сприяють підвищенню інтелектуального, культурного, духовного, морального рівня майбутнього фахівця.

Аналіз практики застосування медіаосвіти у вищих педагогічних навчальних закладах України, проведений Ю. Казаковим [4], засвідчив наявність певних суперечностей між: стрімким поширенням масової культури та несформованістю в молодіжній аудиторії навичок критичного сприйняття медіатекстів; визнанням ролі та значення медіакультури, медіаосвіти в цілісному процесі загальноосвітньої та професійної підготовки людини та недостатньою увагою до використання медіаосвіти в загальноосвітніх школах і ВНЗ України; соціальним замовленням вищій школі на підготовку майбутнього вчителя, здатного вільно орієнтуватися в сучасному медійному просторі, використовувати можливості ЗМК для професійного та особистісного розвитку, і реальним рівнем здійснення медіаосвіти у вищих педагогічних навчальних закладах; усвідомленням викладачами ВНЗ значного соціокультурного, дидактичного та виховного потенціалу сучасної медіакультури, ЗМК та нерозробленістю методичного забезпечення використання медіаосвіти в навчально-виховному процесі педагогічних ВНЗ, відповідних технологій педагогічної підтримки цього процесу. Медіапедагоги розглядають кілька варіантів запровадження медіаосвіти: включення її до навчальних програм у загальноосвітньому чи вищому навчальному закладі; дистанційну освіту за допомогою телебачення, радіо, системи "Інтернет"; самостійну/безперервну освіту медіазасобами та ін. [4; 10 та ін.].

Формування медіаграмотності майбутніх фахівців у межах ВНЗ може здійснюватися двома способами: через введення окремого курсу з медіаосвіти або через інтеграцію медіаосвітніх технологій до вже існуючої системи навчально-виховного процесу, зокрема - завдяки виконанню міждисциплінарних досліджень з інформаційних, комунікаційних та освітніх наук, соціології та ін. Отже, запровадження медіаосвіти до фахової підготовки є *актуальним завданням* педагогіки вищої школи на шляху побудови єдиного європейського освітнього простору.

Проблеми медіаосвіти у вищій школі ~ предмет наукових зацікавлень відділу теорії та методології гуманітарної освіти Інституту вищої освіти НАПН України. Увагу сконцентровано на медіадидактиці, медіаосвітніх технологіях. Тут захищено дисертації з пресодидактики А. Д. Онковичем та І. М. Чемерис, з інгнетдидактики - Р. П. Бужиковим, з розвитку критичного мислення Л. Киенко-Романюк; готуються до захисту кандидатські дослідження

О. К. Янишин (медіаосвітні технології у навчанні документознавців), Н. М. Духаніної-Войтко (медіаосвіта у процесі підготовки магістрів з комп'ютерних наук), І. В. Сахневич (медіаосвіта у підготовці фахівців технічного профілю), Д. А. Зару-

би (становлення і розвиток медіаосвіти в Україні) тощо. У всеукраїнському тижневику "Освіта" започатковано випуск газети в газеті "Медіаосвіта". Це - спільний проект редакції та Інституту вищої освіти.

Напрацювання психологів із використання медійних текстів, із опорою на матеріали ЗМІ, котрі сьогодні наявні в науці про закономірності, розвиток і форми психічної діяльності живих істот, в науці, де йдеться про сукупність питань, роздумів, які стосуються моралі, поведінки, людських переживань тощо, про сукупність психічних процесів, обумовлених певною діяльністю, станом та ін. увібрало це поняття. І цим узагальненим терміном стає **медіапсихологія**. Один із її засновників П. Вінтерхофф-Шпурк визначив її як галузь науки, котра на мікроаналітичному рівні описує й пояснює поведінку людини, що обумовлена впливом засобів індивідуальної та масової комунікації [1, с. 245]. У своїй праці "Медіапсихологія" він розглядає психологію засобів масової інформації й висвітлює когнітивні й емоційні аспекти використання ЗМІ, аналізує вплив ЗМІ на формування громадської думки і поведінки людей, а також виокремлює перспективи дослідження і розвитку прикладної медіапсихології. Безперечно, книга становить інтерес для психологів, журналістів, педагогів і всіх, кого цікавлять питання впливу і розвитку ЗМІ. А відтак, предметом вивчення медіапсихології є використання і вплив мас-медіа.

Визначення П. Вінтерхофф-Шпурка, на думку дослідників, акцентує увагу на вивченні впливів засобів мас-медіа на особистість, проте було б не зовсім правильно отожднювати медіапсихологію тільки з психологією масових комунікацій, а відтак говоримо про ще один вектор розвитку української медіаосвіти - **медіапсихологічний**.

У сучасних медіапсихологічних дослідженнях, зазначає М. Жижина [3, с. 6], акцент зміщується на розроблення проблем і створення програм захисту від негативного і маніпулятивного впливу медіатехнологій. При цьому дослідники (зауважимо, не тільки медіапсихологи) єдині у думці, що роль і вплив медіасередовища на соціальну поведінку індивіду і на соціум загалом збільшуватимуться. "Предметна сфера медіапсихології включає опис основних компонентів медіакультури, вияв психологічних закономірностей ставлення і поведінки людини в полікультурних медіасередовищах, а також вивчення психологічних феноменів і механізмів сприйняття медіакультури, процесів формування і функціонування медіакомпетентості особистості, - в системах медіаосвіти, медіавиробництва і медіа споживання" [3, с.6]. Медіапсихологія - теоретичне, наукове й практичне знання, що має велике значення для галузей суспільної практики, зв'язаних з оцінкою, обліком і проектуванням психологічних аспектів взаємодії особистості і мас-медіа в рамках сучасної медіакультури. У програмі курсу "Основи медіапсихології", зокрема, зазначається, що до завдань медіапсихології входить вивчення поведінки особистості, обумовленої впливом засобів індивідуальної і масової комунікації, дослідження персональних і групових медіаефектів, аналіз впливу медіасередовища на розвиток суб'єкта, становлення особистості й психологічне самопочуття людини. А відтак медіапсихологія має значення для різних галузей суспільної практики.

Нині спостерігається активізація досліджень в галузі стосунків особистості і мас-медіа, що обумовлено інформатизацією суспільства, медіалізацією соціального середовища, посиленням ролі мас-медіа в суспільстві, і є всі підстави вважати, що й надалі інтерес психологів і фахівців інших галузей до медіапсихології збільшуватиметься. М. В. Жижина [3, с. 4] наголошує, що предметом медіапсихології є особистість, котра розглядається в контексті сучасної медіакультури, що швидко розвивається, відтак динамічно розвиватиметься й нова галузь психологічної науки.

Останнім часом питання медіаосвіти були предметом обговорення на багатьох кафедрах та факультетах, де ведеться підготовка журналістів. Так, упродовж 2010 року відбулися конференції з обговоренням актуальних проблем медіаосвіти, медіавиховання, медіакомпетентності в Інституті журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, у Видавничо-поліграфічному інституті Національного технічного університету України "КПІ, на факультеті філології та журналістики Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, в Інституті філології та журналістики Волинського національного університету імені Лесі Українки. Третій рік поспіль проходить круглий стіл "Медіаосвітні технології у навчальному процесі" в Інституті вищої освіти Національної академії педагогічних наук. На цих зібраннях зазначалося, що розвиток масової медіаосвіти стримує її нерозвинутість у закладах формальної освіти (середньої і професійної); відсутність програм медіаосвіти «для дорослих», а також - належної уваги до питань підготовки кадрів для медіаосвіти різних типів; надмірна відокремленість різних рівнів освіти і різних тематичних освітніх програм, що не відповідає сучасним вимогам відкритості й гнучкості освіти; нерозвинутість програм додаткової освіти журналістського профілю; відсутність належного розмаїття програм через слабкість партнерських взаємостосунків між освітньою сферою, медіабізнесом та іншими зацікавленими сторонами; неухвага освітніх управлінських структур до актуальних проблем медіа педагогіки тощо. "Потрібна консолідація педвузів, факультетів журналістики, медіапедагогів-експериментаторів, а також медійної спільноти", - наголошує визнаний дослідник медіаосвіти О. В. Федоров. ..

Література:

1. Винтерхофф-Шпурк П. *Медиапсихология: основные принципы* / Wintei'hoff-Spurk P. Перевод с немецкого: *Medienpsychologie* / П. Винтерхофф-Шпурк - Х.: Гуманит. Центр, 2007. - 286 с.
2. Денисович Т.Е. *Педагогическая журналистика: учеб. пособие* /Т. Е. Денисович. -М.: ФОРУМ, 2009. - 144 с.
3. Жижина М.В. *Основы медиапсихологии: учеб-метод. пособие* / Жижина М. В. — Саратов: ИЦ "Наука", 2008. - 50 с.
4. Казаков Ю. М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів / Казаков Ю. М. Автореф. ... канд. педаг. наук за спец. 13.00.04 - теорія та методика професійної освіти. - Луганськ, 2007. - 21 с.
5. *Медіакультура особистості; соціально-психологічний підхід: навч.-метод. зб.* / О. Т. Баришполець, Л. А. Найдьонова, Г. В. Мироненко, О. Є. Голубева, В.В.Пізун та ін. Да ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. - К: Міленіум, 2009. - 440 с.
6. Минбалева А. В., Бесова Е. С. *Допрофессиональное медиаобразование и журналистика* // *Медиаобразование*, 2008. - № 4. - С.4 - 13.
7. Ничик П. А Проблема національного виховання в українському журналістикознавстві <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1679>
8. Онкович Г. В. *Медіаосвітні технології і компетентнісний підхід* / Онкович Г. В. Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій колі України: матеріє - ли методологічного семінару. - К.: Педагогічна думка, 2009. - С. 206 -217.
9. Пузач А. В. *Проблеми підготовки вчителя до професійної діяльності в українській педагогічній періодиці (20-ті - початок 30-х років ХХ ст.). - Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 — загальна педагогіка та історія педагогіки.* - Інститут педагогіки АПН України, Київ, 2008
10. Федоров А. В. *Медиаобразование в России и Украине: сравнительный анализ современного этапа развития (1992-2008)* // Федоров А. В. *Медиаобразование и медиакомпетентность: слово экспертам* /под ред. А. В. Федорова - Таганрог, Изд-во Таганрог, гос. пед. ин-та, 2009. - С. 192 - 209.

11. Чемерис І. М. Формування професійної компетентності майбутніх журналістів засобами іншомовних періодичних видань / Чемерис І. М. Автореф. ... канд. педаг. наук за спец. 13.00.04 - теорія та методика професійної освіти. - К., 2008. - 24 с.

12. <http://edu.of.ru/mediaeducation>; <http://edu.of.ru/mediaLibrary>, <http://www.mediaagram.ru/mediaed/journal/>

13. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO. In Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999, P. 273-274. Reprint in : Outlooks on Children and Media. Goteborg: UNESCO & NORDICOM, 2001, P. 152. - С. 152.

УДК 37.02

І.І. ОСАДЧЕНКО

*доцент кафедри виховних технологій
та педагогічної творчості
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, к.пед.н.*

ДИДАКТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ СИТУАЦІЙНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ ВУЗАХ

Анотація. У статті на основі аналізу наукових джерел та емпіричного досвіду охарактеризована з дидактичної точки зору сутність ситуаційної методики навчання у педагогічних вищих навчальних закладах; визначено функціональне спрямування ситуаційної методики навчання; її дидактичною одиницею виокремлено педагогічну ситуацію.

Ключові слова: ситуаційне навчання; кейс-метод; метод конкретних ситуацій; дидактичні проблеми; професійна підготовка.

Аннотация. В статье на основе анализа научных источников и эмпирического опыта охарактеризована с дидактической точки зрения сущность ситуационной методики обучения в педагогических высших учебных заведениях; определена функциональная направленность ситуационной методики обучения; ее дидактической единицей определено педагогическую ситуацию.

Ключевые слова: ситуационное обучение; кейс-метод; метод конкретных ситуаций; дидактические проблемы; профессиональная подготовка.

Annotation! On the basis of the scientific sources analysis and empirical experience the essence of the situational training technique in pedagogical higher educational institutions is characterised from the didactic point of view; the functional orientation of the situational training technique is defined; by its didactic unit the pedagogical situation is highlighted in the article.

Keywords: situational training technique; case-method; teaching level; didactic problems; didactic level.

Сьогодення вимагає розробки та впровадження сучасних методик навчання, оскільки процес здобуття вищої освіти нині не зводиться лише до збільшення суми знань та розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, а передбачає урахування сучасних підходів до організації діяльності суб'єктів у процесі професійної підготовки. Отже, якісна вища освіта має готувати студента до незалежного активного життя, переповненого життєвими перешкодами. Серед чинників, які впливають на якість вищої освіти називають методи, «що використовуються, організаційні форми навчання, які повинні бути адекватними до концепції, яка застосовується, і враховувати індивідуальні здібності, інтереси тих, хто навчається...», а також професіоналізм викладача, що передбачає його компетентність у своїй пред-